

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Litomyšl

Zpracovatel:
Odborný tým Projektů

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Litomyšl leží v Pardubickém kraji a tvoří 1 z 15ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje, jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- má rozlohu 337 km²;
- počtem 35 obcí a počtem obyvatel 26.841, z nichž 10.178 žije v jádrovém městě, patří mezi větší obvody kraje.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v Pardubickém kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Litomyšl	35	26 841	10 178	337
Polička	20	19 671	8 903	273
Svitavy	28	31 762	17 027	352
Ústí nad Orlicí	16	26 642	14 472	191
Vysoké Mýto	40	32 602	12 429	282
Žamberk	27	29 284	6 057	282
Průměr za kraj	30	34 429	16 546	301

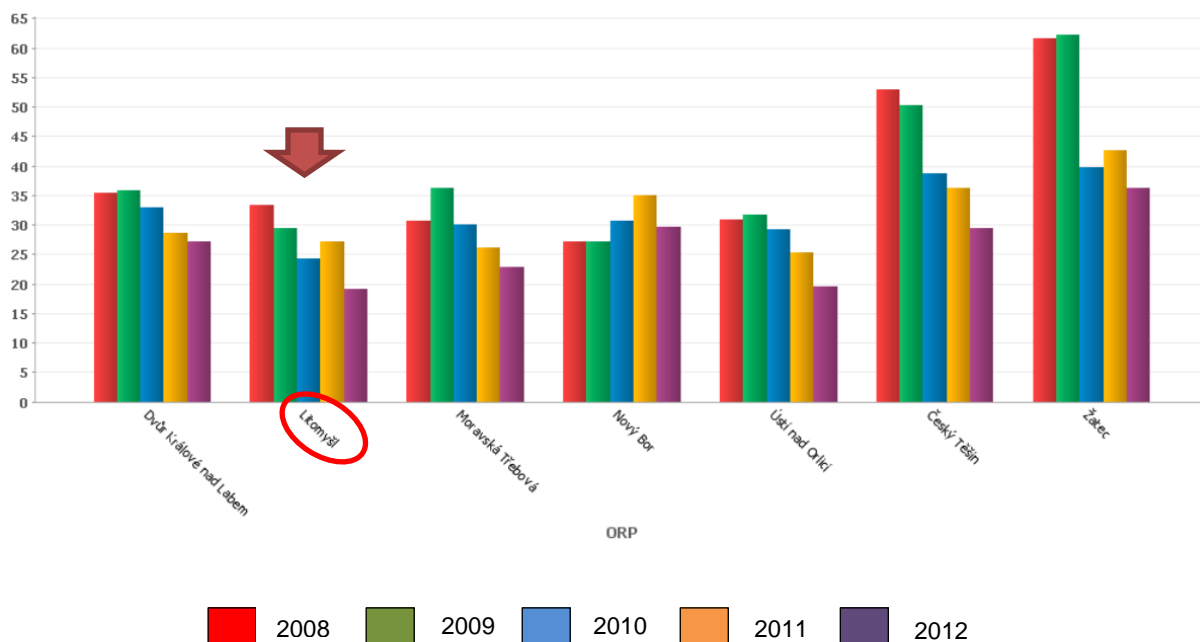
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Pardubického kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 26.200 až 27.500 obyvatel (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Dvůr Králové n. Labem, Moravská Třebová, Nový Bor, Ústí n. Orlicí, Český Těšín, Žatec);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 33 až 36 obcí (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Děčín, Moravská Třebová, Moravský Krumlov, Náchod, Poděbrady, Roudnice n. Labem, Šumperk);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 9.800 až 10.400 (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Frýdlant n. Ostravicí, Hlinsko, Lanškroun, Čáslav, Litovel, Nové Město na Moravě).

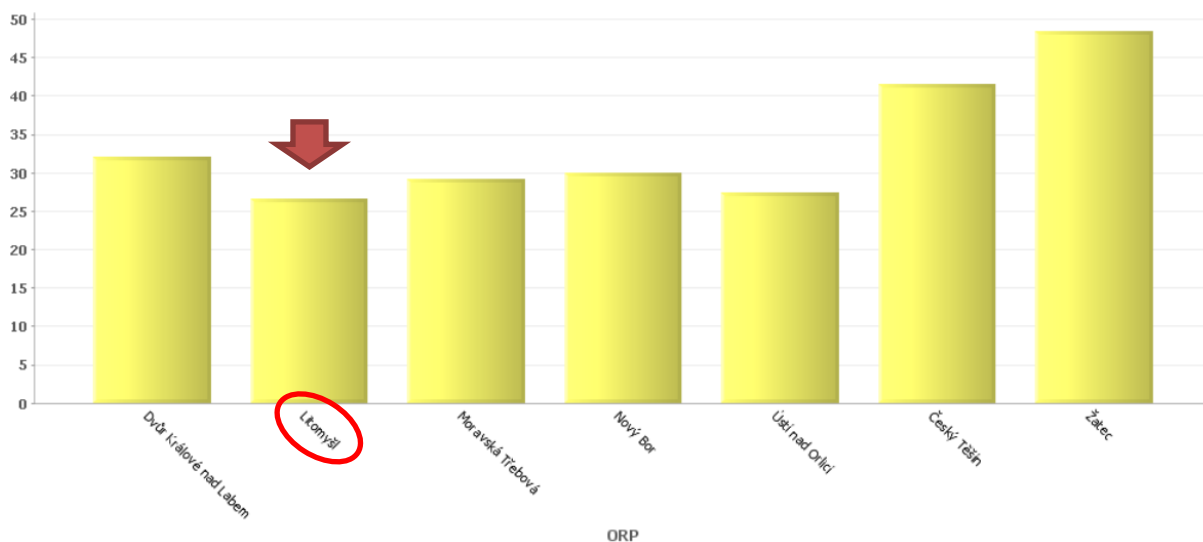
2. Ekonomická výkonnost

Mezi ekonomickými ukazateli je zajímavé se u SO ORP Litomyšl blíže podívat na **úroveň běžných výdajů na obyvatele**, která byla sledována mezi lety 2008 – 2012. Jejich výše odráží náklady každodenního provozu obvodu. Jak je z níže uvedeného obrázku zřejmé, u litomyšlského obvodu patřily tyto výdaje z celé skupiny srovnávaných SO ORP s obdobným počtem obyvatel k nejnižším, v letech 2010 a 2012 byly zcela nejnižší. Jejich průměrná výše je rovněž nejnižší, a to 26,6 tis. Kč/obyv. Viz obrázek 1 a 2.

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 26.200 – 27.500) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

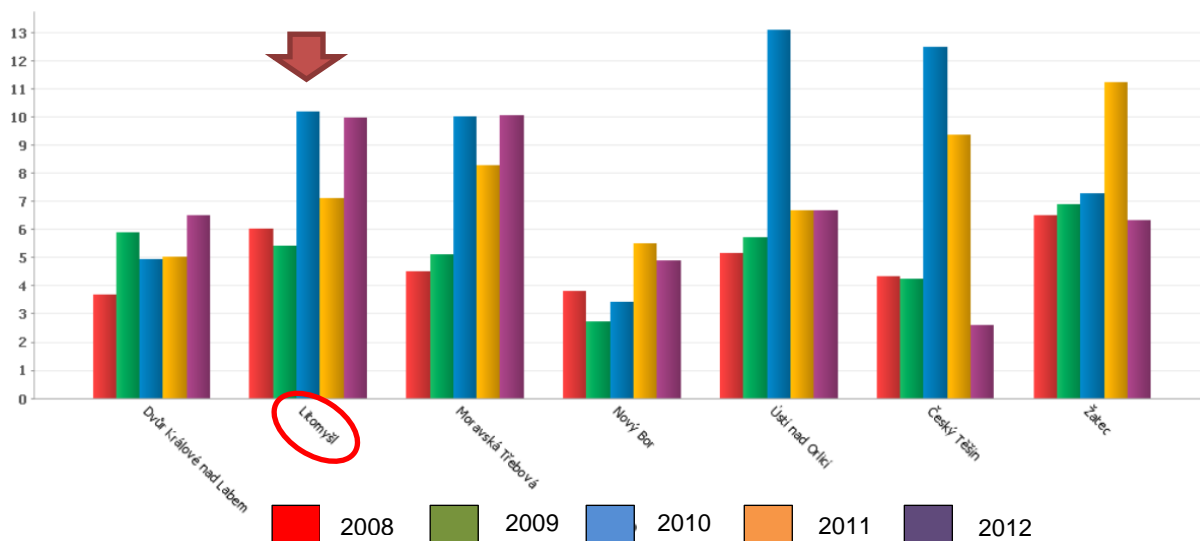

Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 26.200 – 27.500) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

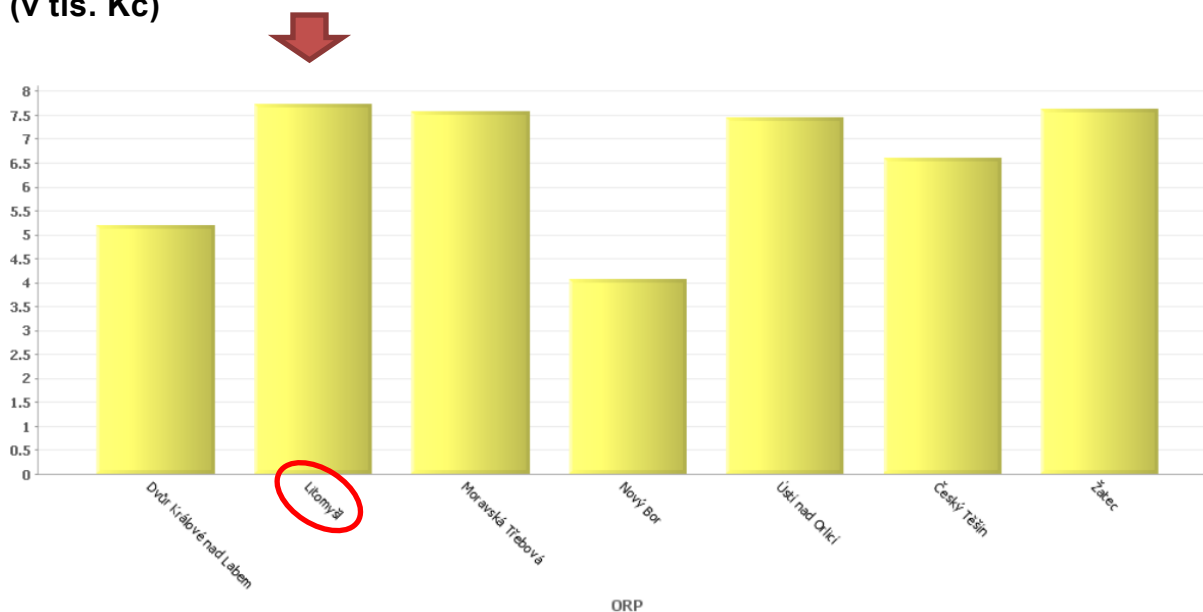

Poněkud jiná situace nastala v oblasti kapitálových, tedy investičních výdajů. Ty jsou naopak v průměru za celé sledované období nejvyšší: 7,74 tis. Kč/obyv. Nutno však poznamenat, že ne s velkým rozdílem oproti např. SO ORP Žatec nebo Moravská Třebová. Z grafu jsou patrné u SO ORP Litomyšl výkyvy v kapitálových výdajích mezi roky 2009 – 2012, přičemž v letech 2008, 2009 a 2011 se pohybovala hladina výdajů mezi ca 5 – 7 tis. Kč a v letech 2010 a 2012 zřejmě v důsledku realizace větších investičních akcí došlo k nárůstu na ca 10 tisíc Kč na obyvatele.

Obrázek 3: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 26.200 – 27.500) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

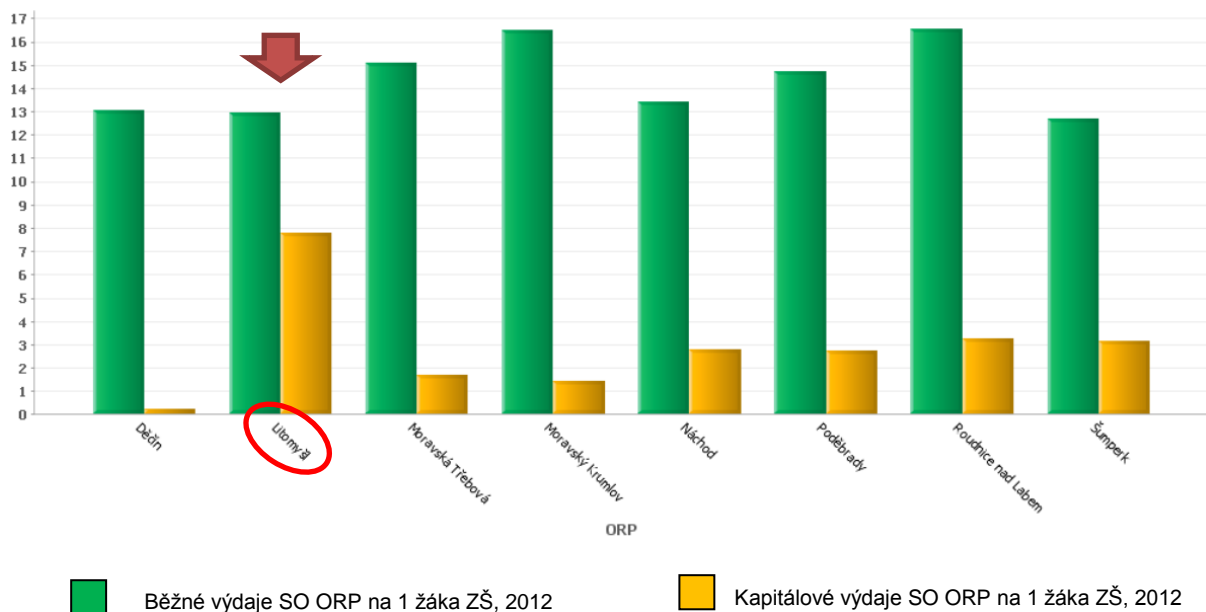
Obrázek 4: Průměrné kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 26.200 – 27.500) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

3. Předškolní a školní vzdělávání

V oblasti předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Litomyšl zejména porovnání **běžných a kapitálových výdajů na žáky základních škol**. Běžné výdaje, tzn. náklady na každodenní provoz, jsou u litomyšlského obvodu 2. nejnižší mezi srovnávanými SO ORP (vybranými dle kritéria počtu obcí), a to na úrovni 12,96 tis. Kč/žáka (nutno však dodat, že se příliš neliší např. od SO ORP Šumperk nebo Děčín). Naproti tomu kapitálové výdaje, tedy náklady odrážející investiční akce, jsou na nejvyšší úrovni a činí 7,8 tis. Kč/žáka. Ostatní obvody v tomto hledisku výrazně převyšují.

Obrázek 5: Běžné a kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 33 – 36) na žáka ZŠ (v tis. Kč)

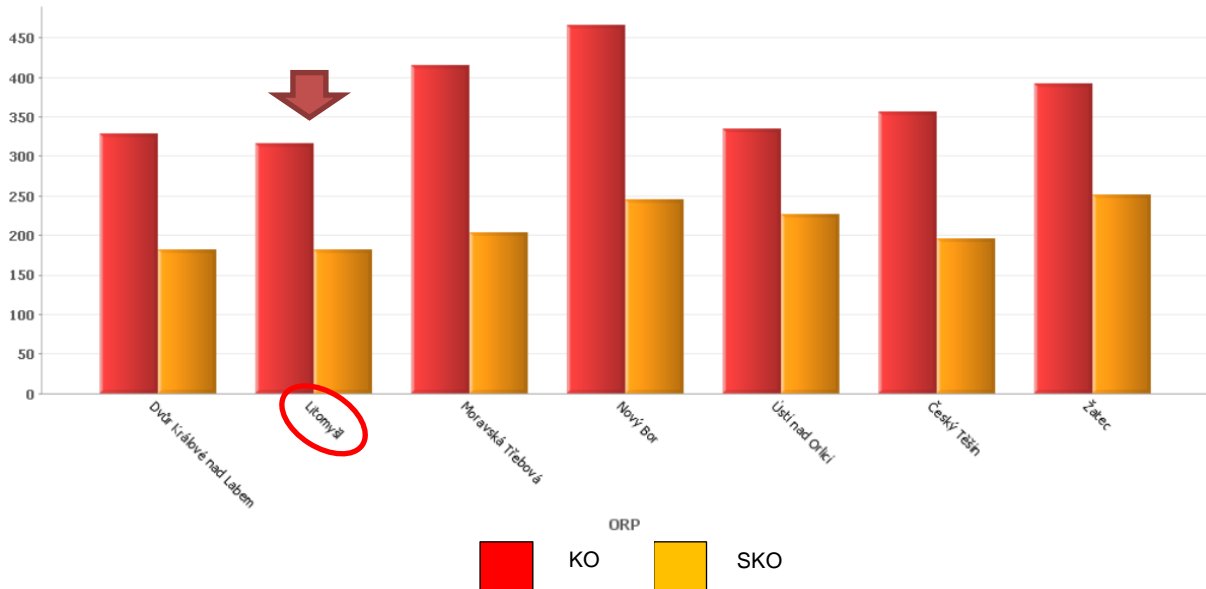
4. Odpadové hospodářství

Z pohledu odpadového hospodářství je u SO ORP Litomyšl z hlediska benchmarkingu významné srovnání **měrné produkce komunálního a smíšeného komunálního odpadu** (dále KO a SKO). Produkci KO je litomyšlský obvod na posledním místě ve srovnávané skupině obvodů (vybraných dle počtu obyvatel) s celkovou výší ca 315 t/1.000 obyv., produkcí SKO je při výši ca 182 t/1.000 obyv.

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

těsně druhý od konce (rozdíl oproti SO ORP Dvůr Králové n. Labem je však minimální).

Obrázek 6: Měrná produkce KO a SKO vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 26.200 – 27.500; v tunách/1.000 obyv.)

5. Závěrečné shrnutí

SO ORP Litomyšl	
základní charakteristika	<p>v Pardubickém kraji je správní obvod ORP Litomyšl:</p> <ul style="list-style-type: none"> počtem obcí a počtem obyvatel patří mezi větší obvody kraje. má rozlohu 337 km²;
ekonomická výkonnost	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> nízké běžné výdaje na obyvatele vyšší kapitálové výdaje na obyvatele
předškolní a školní vzdělávání	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> nízké běžné výdaje na žáky ZŠ vysoké kapitálové výdaje na žáky ZŠ

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

**odpadové
hospodářství**

v rámci benchmarkingu SO ORP

- nízká měrná produkce KO a SKO

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad